

tošti oltářní není pravé tělo Ježíšovo, nýbrž že je Ježíš toliko duchovně přítomen atd., toť po mém soudu zásvit — novověku. Či věří ti naši Pekařové, Šustové, Marešové atd., matriční to katolíci, s katolíky římskými a s mírnými Husity (i ráže Příbramovy i Rokycanovy) *v zázračné předpodstatnění chleba a vína v živé tělo a živou krev Ježíše, Boha a člověka, druhé osoby Božské, tedy proměny slovem kněze — i třeba nejvyšší nehodného — chleba v Boha?! Věří v orodování svatých u Boha, v očistec, v působivost modlitby za mrtvé, v sedmero magicky působících svátostí, věří, že snědení kousku masa v pátek jest smrtelný hřích, věří v nutnost sloužení bohoslužby jazykem latinským, jinak v dopuštění se smrtelného hříchu atd.?! Či lid tomu má věřit a matriková honorace nikoliv?! Víra v dogmata některá rozumu i duchu evangelia odporná má býti *dostí dobrá* pro lid a má býti *uzdou pro lid?!* Není možno, aby i honorace i lid měli — dle Masaryka i Palackého — společné náboženství čistého křesťanství?! Není-liž povinností svědomí pp. universitních profesorů a veškeré naší inteligence, pokud je nábožensky založená, pracovati k velikému tomu cíli, aby člověk československý se po stránce náboženské *zdůslednil*, ať v církvi československé, českobratrské, popřípadě jiné neb nové společnosti náboženské, klidně bez utiskování římských katolíků? Či v otázce tak důležité a duševně jemné má zůstatí člověk chameleonem a vychovávatí v tom potomstvo?!
(Dokončení.)*

Kvasnica:

VÝUKA NÁBOŽENSTVÍ.

Náboženství jako předmět na školách je se strany žáků jeden z nejnenáviděnějších. Z části zajisté proto, že je málo těch, kteří nábožensky smýšlejí — ale ani těm nevyhovuje. A proč by se nedovedlo mladé srdce pro náboženství rozohnit? Tradičním vyučováním podle zastaralé a nepromyšlené osnovy věřím, že nikoli: nezáživný výtah ze scholastické theorie, neprůhledné archaistické podrobnosti liturgické, biblické a církevní dějiny nezajímavé ani nábožensky ani historicky, dovedou odvrátit i zbožnou mysl od lásky k předmětu.

Účel náboženské výuky by měl býti především podobný jako účel tělocviku. V tělocviku má theorie význam velice podružný. V náboženství jde nejprve o to, aby se naučili žítí nábožensky a znali své povinnosti náboženské; theorie, t. j. aby věděli, proč co je a proč je to tak a ne jinak, je tu sice důležitější, ale přece jen praxe je přednější. Předmět, který nezaměstnává jen rozum, nýbrž i srdce, má sám v sobě velkou výhodu před jinými.

Pokusím se načrtnouti promyšlenou osnovu tohoto předmětu, obsah moderního katechismu.

Logicky první věc je výklad základů naší víry a pojmu náboženství.

Druhá věc je křesťanské hodnocení věcí, křesťanské zásady, duch křesťanství. K tomu poslouží četba s výkladem z evangelia (Mt. 5), Tomáše Kempenského a výboru ze spisů jiných opravdových křesťanů doby staré i nové. Ukáže se zároveň, jak se od těchto zásad liší zásady utilitaristické, eudaimonistické a hedonistické starých pohanů a moderních světáků. Zásady se pak aplikují na konkrétní příklady ze života mládeže.

Zvláště ještě třeba upozorniti na výstřelky a nedorozumění, kterými se křesťanství porušuje.

Odtud se postoupí k výkladu o životě z víry, o umění křesťansky žítí. Překážky v osvojení křesťanského ducha, jež máme překonat, jsou sobectví a nedostatek vlády nad žádostmi, což se potírá sebezáporem, a náklaza duchem světských lidí, s kterými se stýkáme, již se čelí stálou obnovou. Vyloží se účinné pohnutky k šlechetnosti, potřeba bdělosti svědomí, uvažování o naší činnosti, vzbuzování vděčnosti a lásky k Bohu, úsilovná a důvěryplná modlitba s činorodou láskou k Bohu.

K tomu slouží též znalost psychologických zákonů, kterými jest určována síla a směr naší vůle. Je to na př. zásada z evangelia Mt. 6, 20—21 (o významu oběti), zásada o potřebě ukládati si více než je naprosto nezbytné, zásada o zesilování vůle činností žádoucím směrem přiměřenou a o významu autosugesce.

K návodu, jak se má jedinec sám vychovávat, možno připojit návod, jak se může individuálně zúčastnit působností na jiné příkladem, poučením, účastí v organizaci.

Další kapitola je církev: pojem církve, odůvodnění její, její povolání; autorita církevní, povinnosti, které mají členové podle zákona přirozeného a závaznost rozhodnutí autority; základ obřadů a svátostí, psychologický vliv jejich a praktické využití liturgických výkonů; ústava církve.

Konečně se vyhoví pokud možno i naší vědychtivosti a podá se — místo dogmatiky a spekulativní teologie — křesťanský názor světový. Nejprve theologická noetika: jakou cenu mají usnesení sněmů, výroky biblické, v čem chybily různé konfese. Potom theologická anthropologie — o úkolu člověka; jednotlivec má v daných poměrech bojovati proti zlu, celek má sjednocením všech sil, eugenikou a moudrou ústavou řídití vývoj lidstva podle požadavků rozumu. Posléze teologie přírody (boží řízení přirozeného vývoje) a dějin (boží řízení vývoje lidstva).

Zvláštní učebnice je třeba pro etiku. Je sice samo sebou možno vyučovati ethice bez náboženství, ale nejen že se tak neděje, základy ethiky bývají nesprávné, a proto i leckteré úsudky, motivy pak bývají působivé. Zato církevní dějiny možno ponechati ve spojení s dějinami kulturními. Správnými směrnicemi,

kteřé má podávati theologie dějin, a jejichž nedostatek přeše všechnu objektivnost vědeckou zkrsluje skutečnost, lze důležitá nedopatření opraviti.

Srovnáme-li tento program s látkou, které se přeše všechny pokusy o reformu vyučuje, myslím, že tento program je nejen praktičtější, ale i bohatší a vědečtější.

ROZHLEDY PO ŽIVOTĚ NÁBOŽENSKÉM A CÍRKEVNÍM.

1. Náboženstva a světový mir.

V minulém čísle této revue (str. 79 a další) jsme měli příležitost referovati o úsilí, jež rozvinují *křesťanské cirkve* pro udržení a zabezpečení *miru mezi národy*. Zatím co tyto cirkve ve svém díle pokračují neunavně dále, začíná se vedle toho organisovati podnik ještě rozsáhlejší a dalekosáhlejší, *zmobilisovati náboženské síly celého světa pro spolupráci na zbudování světového miru*. Tyto snahy podnitila a vede americká *Mírová unie cirkvi* (Church Peace Union). Jejím přičiněním sešla se v září 1928 v *Ženevě konference* zástupců křesťanských cirkvi, dále buddhismu, islámu, hinduismu, pársismu, židovství a konfucianismu a j. za tím účelem, aby se poradili o potřebných opatřeních. Po prvé v dějinách lidstva sešli se tak mužové a ženy velikých náboženstev a rozhodli se vykonati přípravy pro *světovou konferenci*, jež by se konala v r. 1930 za účasti asi 1000 delegátů ze všech náboženstev světa.

Cílem konference má býti, sebrati náboženské impulsy lidstva v světové, konstruktivní, proti válce obrácené úsilí a zabezpečení miru. V poselství, jež bylo ze Ženevy rozesláno, se praví, že na světové konferenci nemůže jíti o nějaké utvoření svazu náboženstev, ani o hájení nějakého politického nebo sociálního systému, nýbrž především o to, ukázati, jak myšlenka miru se projevuje v každém náboženství a hlavně o to, jak by bylo možno trvale ji uskutečniti. Konference má uvazovati o prostředcích spolupráce příslušníků všech náboženstev pro světový mir, mezinárodní spravedlnost, posílení důvěry mezi národy a odstraňování překážek miru.

Toto v theorii velmi ušlechtilé úsilí má arci v praxi mnoho překážek, jež se přirozeně ukázaly již v Ženevě. Určitým kruhům ve všech náboženstvích mohou takové snahy připadat jako synkretismus a směšování náboženstev, jiným zase jako pouhý pacifismus, při němž moment náboženský je něco náhodného, podřadného. Německý delegát napomínal ženevskou konferenci, aby si uchovala svůj svéráz oproti mírovým snahám již existujícím a uznala moment náboženský jako společnou speciickou základnu, na které se teprve může stavěti pacifistické úsilí. Toto stanovisko vedle Němců sdíleli i Švédové a Orientalci. Naproti tomu Američané v obvyklé své optimistické víře v moc organisace se domnívali, že tato stačí, zvláště spojili se s úsilím organisace politické. Americký delegát pravil: „Podle mého názoru může býti konečný mir zabezpečen jen zřízením mezinárodní společnosti, stojící pod rozkazem Svazu národů, a dále musíme výchovnými prostředky podporovati mírového ducha v dorůstajícím pokolení.“ — Jinou obtíž je, že není možno ani u lidí náboženských vyloučiti pocitů a činitelů politických. Jsou-li momenty náboženské spojující, jsou politické rozlučující a těžko budou i náboženští lidé jednatí proti politice své země. Pořád je tu ještě poválečná nálada, pocity vítězů a poražených. — Neposlední obtíž je konečně okolnost, že v spolupráci tolika různorodostí, jako jsou náboženství světa, je velmi nesnadno nalézti prvky spojující. Ukázalo se to v Ženevě na tom, že nebylo možno